

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortúra 1867. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 8 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bősben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstain és Voglernál (Wollzeile 9. sz.).

Nyitottárik cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” 1868. évi folyamára.

A „K. Közlöny” előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy hóra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodik.

A szebeni universitás.

E lap t. olvasói emlékezni fognak még azon kemény harcokra, azon keserű polemikákra, melyeket elnyomatásunk szomorú napjaiban a „Hermannstädter Ztg.” illetőleg akkor hatalompolezon ült, mindenható pártja, az ó-szász buroaucrata-párt, ellen folytatunk.

Oly időben, midőn nyilvános titok vala, hogy e párt megett tulajdonképp maga az osztrák birodalmi kormány áll irgalmatlan magyarfaló étvágygyal s a hatalom mindenféle eszközeivel, mi e lap hasábjain nem egyszer megtámadtuk azon irányt, azon elveket, a melyeket ama lap nemcsak a szász, hanem minden nemzetiségre nézve egyedül üdvöseknek, s egyedül possibiliseknek hirdetett. Megtámadtuk, mert meggyőződésünk vala, hogy azon irány, s azon elvek sem a szász, sem más nemzetiségekre nézve nem üdvösek, s az egész nem egyéb egy gonosz szemfényvesztőjáték, melyet az együgyűség és gyávaság beballozása s a hátterben világo szaronyok leplezésére találtak fel.

S két dolog volt, mit soha sem feledtünk kiemelni, s mit hatalmas elleneink legkevésbé tudtak elnyelni. Egyik az, hogy a „Herm. Ztg.” és pártjának, mely az ősi szász Municipalverfassungot a Bach absolutismusának oltárán oly kishitűleg föláltoztatta vala, nincs joga azon nemzetiség érdekei nevében beszélni. Másik: hogy bár mennyire elkésztetett legyen is azon párt ellenünk, jogaink s boldogságunk elleni fenekedése, mindig megkülönböztetjük a derék testvér szász nemzet-től, melynek eszéágában sincs ellenünk eltipró harcot folytatni.

Nevünk volt: secessionista, forradalmár, izgató stb. mit a „Herm. Ztg.” tekintve az akkori idöket, a legirgalmatlanabb célzattal zúdított ellenünk. Okozott is elég bajt.

Most a „H. Ztg.” egész ünnepélyesen kijelenté, hogy ő és pártja, megnyerve a magyar kir. miniszterium tapintatossága által, mindnyájan testestől lelkeستől — deák-párti meggyőződés emberei lettek.

S hogy ezen vallomást igazolják végre, hosszas ülésezések után a szász nemzeti universitás nevében bizalmi feliratot is intézének a magyar kir. miniszteriumhoz, mit mult számunkban közlénk.

A nemzeti universitásban most is a régi ó-szász párt van többségben, s mai lapszemlénkben olvasható, mit tart az ifju szászok közlönye maga is e feliratról, mely a decz. 21-iki ülésben oly nagy sietséggel fogadtatt el egész szövegében, nehogy abba az ifju szászok melegebb deák-párti meggyőződése némely ösztönökből, határozottabb nyilatkozatokat csúsztatson be a dualismus javára.

Nem akarunk ezuttal a két szász párt küzdelmébe avatkozni, sem pressiót gyakorolni a „Herm. Ztg.” minden rendszerrel megakuvó pártjára.

De azt nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, hogy ezen loyaltásdresse mindenestre igen halványan tükrözi vissza a deák-párti álláspont utógondolat nélküli elfogadását, sőt — a mi a dualismus halálos ellensége — inkább a foederalismus szaga érzik rajta, midőn a szász universitás nem annyira municipium gyanú, mint inkább egy nemzetiség quasi-parlamentjeként nyilatkozik.

Senki sem akarja a szász municipalis jogokat bántani; de végre is azok csak municipalis jogok és semmivel sem terjedhetnek tovább, mint akármelyik megye

joga, s ha ezek nem illetékesek nemzetiségek, hanem csak a köztörvényhatóság nevében beszélni, a municipium jellegével megelégedhetik a szebeni universitás is.

Részemről nem ismerem nemzetiségeket képviselő politikai testületeket a magyar királyság területén!

Halmágyi Sándor.

Sajtószabadság.

Adjatok a minisztereknek — mondá egykor Sheridan a parlamentben — adjatok nekik egy megvesztegethető alsóházat, adjatok nekik egy csúszómászó népet, s hagyjátok meg csak a sajtószabadságot, akkor ki merem őket hívni, hogy Anglia szabadságai-ból csak egy hajszálnyit megsértsenek!

A sajtószabadságnak, mint az alkotmány egyik legfőbb garantiájának, mint a nemzeti önálló fejlődés legfőbb factorának, mint a haladó emberiség egyik legbecsessebb intézményének, egyszerűbb s erőteljesebb jellemzését alig lehetne adni.

Az anyagi hatalomnál, sőt a corruptio irtóztató hatalmánál is erősebb, legyőzhetlenebb hatalom gyanánt van az itt enuntialva, s olyan is az valóban és legyen olyan!

Nekünk — hála Istennek — nincs „demoralizált felsőházunk”, nincs „megvesztegethető alsóházunk”, nincs „csúszómászó népünk”, nincsenek Magyarország szabadságait önkényileg sértegető miniszterek, s ha van, a ki komoly pártszenvédelemből opponál és zúgolódik kormányunk ellen: a magyar kir. miniszteriumnak azt az egy érdemét legalább, miszerint a sajtószabadság napját nemzeti életünk egén felragyogtatá s azt félénk szűkebbiséggel ködbe borítani nem kívánja, el kell hogy ismerje.

A gondolatközlés azon szabadságát, a melyet ma a magyar királyság területén mindenki élvez, Európá legtöbb államainak társadalmi irigylis s irigylhetis is tölünk.

A legnemesebb munka, a szellemi munkásság terén, hazánkban ma oly szabad mozgás van biztosítva, hogy a ki ily széles korlátok közt se érzi munkaerejét feszeltlenül kifejtethetőnek, a ki még most se tud gondolatai s érzései számára kifejezést találni, az csakugyan beállhat desperatus szellemlovagnak, mert éreznie kell, hogy a mi neki hiányzik, annak nem a kormány, nem Deák Ferencz s a jobboldal politikája, nem az 1867-iki törvények okai, hanem a sors mostohasága, mely őt elfeledte a szellem quotájából a 30%-kon felül is részletetni.

Nincs az a tárgy, nincs az a kérdés, a mely felett bárki is egész nyugalommal s egész fesztellenül közzé ne tehetné nézeteit; nincs az a jogosult irány, a melyet bárki is bátran ne követhetne, a nélkül, hogy valaki a fekete könyvbe írta nevét, s a nélkül, hogy a nyílt vagy titkos üldözés veszélyeinek kiténé magát.

Csak a királyi trón, s az alaptörvények sérthetlensége képez korlátot; de e korlát a világon minden polgársult államban olyanoknak tekintetik; mit maga az államélet legfőbb feltétele szab, mit megsérteni maga az államérend tilt, min tülesapongni nem sajtószabadság, hanem visszaélés a sajtószabadsággal, azon szép joggal, melynek célja nem lehet soha az, hogy az államrend, állameszme tekintélyének megrövidítésére, s közvetőleg anarchiára vezető eszközül szolgáljon.

Es ez oly korlát, mit nem csak a törvény paragraphusa, hanem maga a józan hazafiság szab mindnyájunk elibe.

E természetes korlátot belől tehát szabad a pálya, s a ki még most is zsarnokságról, elnyomatásról, üldöztetésről beszél, azt maguk a tények, maga az élet czáfolja meg, s ki még most is meg tudja gyűjteni baját, ki még most is sajtópert tud nyakába akasztani, az hasztalan appellál a közvéleményre s tartja oda homlokát, hogy hazafui martyrkoszorúval díszíttessék, a minőre nem ma, hanem a katonai absolutismus és a provisorium alatt érdemesíthette volna magát, midőn az ember a legegyszerűbb alkotmányos szagu véleménynyilvánításért is a polizeidirector elibe citálták bizonytalan kimeneteli párbeszédre.

Ki fogja komolyan állithatni, hogy a magyar kormány szemben a sajtószabadság szarnycsattogatásaival az absolutismus dölyfe, érzékenysége s gyávaságával ragadja fel a visszatörles fegyverét, mihelyt langy szellő helyett, minőt Sardanapál galambjai voltak hivatva kéjpalotájában keltetni, egy-egy csipős fuvalat éri arczát, csipős és boszantó fuvalat, minővel a „Hon”-ban Csernát, s a „Magyar Ujság”-ban Bösörmenyi és gárdája szokott naponta kedveskedni kormányfőfiainknak?

A legélesebb satyra, mely megül az insinatio fulánkjai csak úgy lövellnek, közbe-közbe egy-egy goromba élcz, langy fürdő és jeges zuhany, mindez az ellenzéki sajtó részéről bőségesen nyújtatik. A quota, delegatio, közösügy stb. nem elég halálatos tárgyak. A személyeskedés terére is átmegy kivált a szélsősékök ellenzék. Minisztereinket torzalakok gyanánt látjuk egy kiadványban bemutatva, a mi végre is nem tartozik a kellemes meglepetések közé, s a „M. Ujság” rettenetes dörgedelmes hangon akasztja miniszteriumunk nyakába a Haynau, Bach, Schmerling, Murawieff stb. epithetonokat.

Egy szóval: a kinek tetszik, a politikai küzdelem terén beállhat mufi hajazzonak, fogcsikorgató gladiatorknak, vagy a torna szabályait gondosan respectáló szellemlovagnak, a mint hivatva, vagy hangolva érzi magát, s ha borsot tör a magyar miniszter orra alá, ha kétes színbe állítja véleményellenese talán közösügyes politikáját, bátran megmaradhat közösügyetlen álláspontján, azért bizony egy hajszála sem görbül meg, s vigan élvezheti a sajtószabadság áldásait, miket — a jobboldal életrevaló politikájának köszönhet.

Nem is hiszem, hogy legyen oly elfogulatlan magyar ember, a ki, ha komolyan átgondol, el ne ismerne, hogy a sajtószabadság dolgában csakugyan senkinek sem lehet panasza napjainkban.

Es részemről nyugodtan bevallom — coram Deo et publico — aziránti nézetemet, hogy egy sajtóper a mostani viszonyok közt senkinek sem válik dicsőségére, s a ki keresi magának ezt a bajt, hiába szenvedgi, hogy ő a sajtószabadság, a szabadelvűség, a patriotismus áldozata. Elkésztett martyr biz a, kinek már nem jut a koszorúból.

Ez válaszként a „M. Polgár” tisztelt szerkesztőjének, ki egy kedélyesen folytatott privát beszélgetésünkre lapjában nyilvánosan hivatkozva, szabadelvűségem rovására szemrehányást tesz, hogy sajtópere iránt részvétlen voltam.

Es ezek oly nézetek, a melyeket tiszt. politikai ellenfeleim nem hiszem, hogy Dózsa Dániel barátom nézeteivel ellentétben maradtaknak láthasson, s a mi ezt illeti, miután a „M. P.”-ban arra történik hivatkozás, mintha azon lap bepereltetését Dózsa barátom „törvénytelennek” nyilvánította volna, én ezt merőben önkényű állításnak nyilvánítom.

Azon cikk csupán a kérdéses sajtóper alaki kérdésében tartalmaz a „M. Polgár”-ra nézve előnyös megjegyzést, s még arra nézve is két helyt kiemeli, hogy a miniszterium e részben is indennitit nyervén az országgyűléstől, a kormány saját belátása szerint tehetett.

A mi pedig a vádesetet illeti, azt éppen nem menti, csak enyhítő körülményeket hoz fel, sőt kimondja, hogy midőn a „M. Polgár” nem követte a „Hon” példáját (mely „kihagyta Kossuth leveléből a pragmatica sanction alapuló uralkodói jogra nézve sérelmes tételt”) akkor, „mint pártlap, kétségtelenül hibázott, s mint szerkesztő, ki szintén a pragmatica sanctio terén áll, saját álláspontja ellen cselekedett.”

Es így tovább.

Mindenestre nyugodt vagyok az iránt, hogy a magyar királyság területén kevés józan magyar ember van, ki a szabadsajtó mai napjaiban nálammal nagyobb részvétet érezhetne a „M. Polgár” sorsa iránt e sajtóperért. Természetesen, mert ráadásul még azt is mindnyáján tudjuk, hogy az egészből nem nagy dolog lesz, s ma már — senkit sem visznek martyrnak Kufsteinba.

Halmágyi Sándor.

az erdélyi absolutisticus föttörvényszék megszüntetéséhez.

A mint tudva van, az erdélyi részekre vonatkozólag is ma már legfőbb törvényszék a királyi curia, melybe további intézkedésig egy osztály állítottott fel Erdély részére, miután ottan még az alaki s anyagi törvények a királyság összes törvényeivel összhangzásba nem hozattak.

Hogy ezen osztály nem folytatása az 1863-ban létesített erdélyi föttörvényszéknek, azt a képviselőház decz. 2-kán tartott ülésében történt rövid discussio teljesen kiderítette.

Lapunkban erre nézve általános közlést már tettünk, hogy azonban, ezen ügy egészen tisztában álljon az erdélyi közönség előtt, s jövő esztendőkre nézve is constatozva legyen, nem tartjuk czélalannak az erre vonatkozó discussiót a CLXXVIII. országos ülés jegyzőkönyvéből teljes szövege szerint itt közre adni, a mint következik:

Gajzágó Salamon jegyző (olvassa a nov. 25-kén tartott ülés jegyzőkönyvét).

Dózsa Dániel. Tisztelt képviselőház! A jegyzőkönyv egyik pontjában azt hallottam olvasatni, miképp Gajzágó S. képviselő interpellációjára igazságügyminiszter úr azt felelte volna, hogy az Erdély számára 1863-ban törvényellenesen kinevezett föttörvényszék megsemmisítették és a magyar királyi curiába beosztatik. Ezen fogalmazásban én azon törvényellenesen kinevezett föttörvényszéknek mintegy jogfolytonosságot látom kifejezve, a mennyiben az van ott mondvá, hogy azon törvényszék ottan eltöröltetik és ide beosztatik. Nem hiszem, hogy az igazságügyminiszter így értelmezte volna, ha emlékezem azon rendeletre, a mely ezen intézményt eltörölte. Bátorodom tehát ezen fogalmazás helyébe a következő módosítást ajánlani, s az 1863-ban Erdély számára törvénytelenül kinevezett föttörvényszék eltöröltetik és egy új törvényszék neveztetik ki, a mely a magyar királyi curiába osztatik be. (Helyeslés.)

Gajzágó S. jegyző. Nekem kötelességem úgy szerkeszteni a jegyzőkönyvet, a mint az interpellációra a válasz adatott. Ez nemcsak az én, hanem tisztán s világosan az országgyűlési gyorsírók fogalmazása is. A gyorsírók jegyzeteiben azon szavak állanak, melyek szóról szóra vétettek be a jegyzőkönyvbe is, hogy t. i. az igazságügyminiszter a ház helyeslése közt felelé, hogy a szebeni tartománygyűlés határozmányain alapuló kolozsvári legfőbb törvényszék, a mint már tudva is van, megszüntettetni s a magyar kir. curiába fog beolvasztatni. Szóról szóra e szavak vannak a gyorsírói naplóban és nekem kötelességem a jegyzőkönyvet úgy szerkeszteni, a mint a felelet adatott. (Helyeslés; felkiáltások: Maradjon.)

Dózsa D. A kérdés attól függ: igazságügyminiszter úr hogyan értette?

Tóth Lőrincz, igazságügyminiszteri tanácsos. Sajnálom, hogy maga az igazságügyminiszter úr nem lehetvén jelen, szavának helyes értelmezését ön maga nem adhatja elé; hanem az az értelmezés, melyet előttem szóló méltóztatott a kifejezésnek adni, meg nem állhat, mert az a tényekkel ellentézik. A dolog t. i. világosan úgy áll, hogy az előbbi erdélyi föttörvényszék teljesen felszavatlatatik és egy új föttörvényszéki osztály állitattik fel Erdély részére, beosztatván az itt Pesten levő legfőbb törvényszékbe, és ezen eredménynek felel meg a tény, mert valóban az előbbi törvénytelen erdélyi föttörvényszéknek minden tagja, a mint tudom, nem is fog kinevezettni, hanem részben új tagok. Tehát csupán azon magyarázat felel meg a tényállásnak, a melyet t. b. barátom Dózsa Dániel adott.

A miniszterium részéről adott ezen határozott értelmezés mellett többé a felszólalónak sem volt ellenvetése, és így világosan constatoztatott, hogy ama törvényszék, habár némely tagjai megmaradtak a bírói állásban, lényegében teljesen eltöröltett, s a curiában működendő erdélyi osztály amannak semminemli emanatiojaképp nem tekinthető.

Szükségessnek láttuk ezt a kérdés genesisének hű megállapítása végett közre adni.

Lapszemle.

A fiatal szászok jó irányu közlönye, a „Sieb. Blätter” következőleg nyilatkozik a szász nemzeti egyetem mult számunkban közlött feliratáról:

A miniszteriumhoz intézett felirat, mely körünkben jelenleg a legnagyobb figyelem tárgya, az e hó 20-kán tartott ülésben még csak mint javaslat szerepelt, s mégis a következő napon már tárgyalva, s elfogadva lett. Tárgyalva és elfogadva a minoritás tiltakozása dacára.

E némileg komikus sietség drasztikus hatását emelte a bizottmány azon eljárása, hogy a feliratot önhatalmilag kinyomtatván, ezáltal a kisebbség kifogásainak érvényesíthetőségét már csírájában elfojtotta.

Bármint szépségek is ez eljárást, világosan kitűnik a cél, mely nem volt egyéb, mint az idő rövidsége által megakadályozni, nehogy a kisebbség egy külön felirati javaslatot terjesztessen tárgyalás végett a gyűlés elé.

E felirat nem arról nevezetes, a mit magában foglal, hanem arról, a mi benne nincs.

A felirat az 1866. ki. április 19. diki legf. kéziratra utal, de elhallgatja az ott előforduló feddést, mely a szász nemzeti egyemet illető hatáskörének túllépése miatt; hangsúlyozza, hogy a szász nemzet elfoglalta a koronás király által kimutatott tét, de az unioról, az 1848. ki. törvényekről az egész felirathoz egy hang sincs.

Pedig a szász nemzeti egyetem majoritása ezeltűti felirathoz nem igen szokta a technicus terminusokat kifejezni; különösen az 1862. dikiében elég világosan áll, hogy örömmel foglalja el az 1860. diki októberi diploma s az 1861. diki patens által kijelölt álláspontot.

E felirathoz nem bizalmi, de bizalmatlansági nyilatkozat fekszik, s különös, hogy a szász egyetem többsége bizalmatlansági szavazatát hódolati felirathoz ünti.

Egy ily okmányban az 1848. diki törvények előismerésének világosan kifejezve kellene lennie, de az egyetem ezt gondosan kerülte, miből igen könnyen következtethetnünk azt, hogy az 1848. diki törvényeknek teljesen csak a minoritás hódol. — Tudjuk már, mint kell megítélnünk a „Bote“ e phrasistát: „Mindnyáján Deák-pártiak letűntek.“

A szász egyetem többsége a dualismust még csak ajkára sem vette. Talán szívében hordja azt?

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése decz. 22-én.

Elnök a beérkezett irományok közt bemutatja Domokos László levelét, melyben kormánybivatalra történt kineveztetése folytán képviselői állásáról lemond. Alsó-Fehérmegye fel fog szözlíttatni új képviselő-választás eszközésére.

Felvétetvén a napirend, az adónak egy év-harmadra történt megszavazásáról, valamint az izraeliták polgári és politikai egyenjogóságáról szóló törvényjavaslatok végeljárásokról felolvasztattak, s azok végleg is elfogadtattak.

Az ezen elfogadásról szóló jegyzőkönyv rövid szűnetelés után elkészítetvén, a folytatás megnyitott ülésben az felolvasztott és hitelesítetett; Radich Ákos jegyző bizatván meg mindkét törvényjavaslatnak, az 5. §. módosított szerkezetével együtt a főrendi házhoz leendő átvitelével.

Ezután elnök megemlítvén, hogy a Felsőes királynénak a mai napon születése ünnepe levén, a ház véleményével találkozik, midőn b. Eötvös József cultusminiszter urat felkéri, hogy a képviselőház üdvözlését a Felsőségnek tolmácsolni szíveskedjék. A ház hangos éljenzéssel jelenti ki hozzájárulását.

B. Eötvös József közoktatási miniszter zártulés tartásának szükségét látván, s a ház ezen kívánt zártulést azonnal megtartani óhajtván, a nyílt ülés berekesztetett, s a közönség távozásra szözlíttatott fel.

A zártulésben a delegáció megválasztása iránt volt rövid eszmecsere.

A főrendiház ülése decz. 22-én.

Radich Ákos az elnöknek ányújtotta a képviselőház által elfogadott 1868. diki év első harmada folytán viselendő köztérhekről és az izraeliták egyenjogóságáról szóló két törvényjavaslatot az erre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatát együtt. Továbbá jelenti, hogy az államadósságokról szóló törvény 5. §-ra a főrendek által ajánlott módosítást a képviselőház elfogadta.

Ezután a napirenden levő kereskedelmi törvényjavaslat került a szőnyegre, mely Széchenyi Antal gróf és Gorove István kereskedelmi miniszter ajánlatára általánosságban és részleteiben minden módosítás nélkül a jelen volt 61 főrendi tag által egyhangulag elfogadtatott.

A képviselőház ülése decz. 23-án.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése és több kérvény benyújtása után

b. Nyáry Gyula áthozza a főrendi táblának a vám- és kereskedelmi szerződésről szóló törvényjavaslat felett hozott határozatát, s az erről szerkesztett jegyzőkönyvi kivonatát.

Ezután gróf Lázár Kálmán és Szontagh Pál (gömöri) olvassák a kérvénybizottság által beadott jelentéseket.

Napirendre kerülvén a sor, Bónis Sámuelnek a határvízre vonatkozó határozati javaslata egyhangulag elfogadtatott.

Elnök felkéri a codificationalis bizottmányt, hogy 1868. január 15. kén, a nemzetiségi kérdésben kiküldöttet pedig, hogy ugyanazon hó 20. diki napján délelőtt 10 órakor az országház teremében összejöjjen szíveskedjék.

A főrendiház ülése decz. 23-án.

Tárgy: az 1868. év első harmadában viselendő köztérhekről, nemkülönben az izraeliták egyenjogóságáról szóló törvényjavaslatok.

Elnök mindenkéltől óhajtott volna, hogy a méltóságos főrendek nagyobb számmal volnának jelen; sajnálva, ha a delegációk megválasztásánál többen nem lennének jelen.

Gr. Pálffy József távirat útján kívánja a főrendeket a nevezett alkalomra meghívni.

Ez intermezzo után b. Vay Miklós rövid szavakkal ajánlja az 1868. diki év első harmadában viselendő köztérhekről szóló törvényjavaslat elfogadását, melyet beltartalmára nézve a főrendek felállással magukévá tévén, a részletes tárgyalás következik. A szerkezet is elfogadtatván, a mellett a szabályszerű nyílvános és névszerű szavazásnál a jelenlevő 63 tag „igen“-nel szavaz, miről a képviselőház szokott módon fog értesítettetni.

Az izraeliták egyenjogóságáról szóló vitát megnyitja

Tisza Lajos bihari főispán, s folytatják Szécsen Antal és Szűgyény M. László ajánlván a javaslat elfogadását; mire a kérdés szavazás alá bocsátatván, 61 a törvényjavaslat mellett, 4 ellene szavazott.

A képviselőház ülése decz. 24-én.

A jegyzőkönyv hitelesítése után b. Eötvös József, közoktatási miniszter, tett le a ház asztalára egy határozati javaslatot, melynek tartalma az indokoló beszéddel együtt következő:

Az 1867. XII. t. c. cikk 29. §-a az országgyűlésnek tartja fenn a delegáció tagjai számának meghatározását.

A kormány a delegáció számának a nevezett §-ban kijelölt maximum szerint 60 tagra leendő megállapítását olyképpen hozza javaslatba, hogy ezen számból 40-et a képviselő, 20-at a főrendi ház választson; az 1867. XII. t. c. cikk 69. §-a azon rendeletének főtartása mellett, hogy a magyarországi bizottságban a társországok mily mód- és arányban vegyenek részt, később fog megállapítani; a kormány egyelőre annyit óhajt kimondatni, hogy az idézett törvény e szakaszában foglalt rendeletének teljesítésekor a jelenleg megállapított tagok közül annyi fogna kilépni, a mennyi a társországok részére határozatni fog, s e társországi bizottsági tagoknak azok fognának helyet adni, kik e választásnál legkevesebb szavazatot nyertek. Adig is tehát, míg e bizottság megválasztásának ideje a többször idézett törvény értelmében elérkezettnek fog találtatni, a kormány e következő végzést hozza javaslatba:

1. Az 1867. XII. t. c. cikk 29. §-a rendeletét folytán a magyar országgyűlés a bizottság tagjainak számát 60-ban állapítja meg.

2. Ezen szám a képviselő- és a főrendi ház között úgy osztatik fel, hogy a képviselőház 40, a főrendi ház 20 tagot választ, kikhez a képviselőház részéről még 10 póttag választatik.

3. Az 1867. XII. t. c. cikk 69. §-a értelmében a társországok ezen bizottság tagjainak megválasztása esetében a jelenleg megválasztott tagok közül annyi fog kilépni, mennyit a társországok bizottság tagjainak száma kitenni fog, és pedig azon tagok fognak kilépni, kik a választásnál legkevesebb szavazatot nyertek. Az egyenlő számú szavazatot nyelők közt a kilépésre nézve sorsolás fog határozni.

Bónis Sámuelnek ezen határozati javaslat tárgyalása ellen nincs semmi észrevétele, ha t. i. a miniszterium nem köti azzal össze az azonnali választást is, hanem úgy kíván eljárni, mint a hogy a törvény megállapította.

B. Eötvös József cultusminiszter megnyugtja a felszólalót, hogy a miniszterium a javaslatról különválnak tekinti magát a választást.

Az átvett, s jegyzőleg is felolvasott határozati javaslat tárgyalása a folyó hó 27-kén tartandó országos ülésre tűzetett ki napirendül. Ugyanezen ülésben fogja a képviselőház a vasutak és csatornák bekebelezéséről szóló s az osztályokban már megvitattott törvényjavaslatot is tanácskozás alá venni.

A mai ülésnek más tárgya nem levén, az berekesztetett.

A Deák-pártból alakult hetes bizottmány a jobb oldal részéről — pesti lapok szerint — következő képviselőket jelölt ki a delegációba megválasztandóknak, u. m.: Ballomir János, Bánó János, gróf Bethlen Farkas, Bartal György, Bravardsky, Csengery Antal, Fehdenfeld Frigyes, Fülöp Lipót, Hertelendi Kálmán, Horváth Lajos, gr. Kálnoky Pál, b. Kemény Gábor, Kerkápoly Károly, Klapka György, Lator Gábor, Maniu Aurél, báró Orczy Béla, Pruckberger József, Pulszky Ferenc, Radich Ákos, Somssich Pál, Trefort Ágoston, Zichy Antal, gr. Zichy József, id. Zsedényi Ede. — Póttagok: Anyos István, báró Bánffy Albert, Huszár István, Szilágyi István, Szitányi Bernát, Tolnay Gábor, b. Wodianer Albert, Vojnics Lukács.

A baloldal pedig a következőket jelölte ki saját kebeléből: Gróf Bethlen Gábor, Bónis Sámuel, Eszterházy István, Ghyezy Kálmán, Tisza Kálmán, Ivánka Imre, Manojlovics Milos, Perczel Mór, Székely Péter, b. Simonyi Lajos, Szontagh Pál (nógrádi), Várady Gábor. — Póttagokul: Papp Lajos, Somossy Ignác.

Törvényjavaslat

az államadósságok után a magyar korona országai által vállalandó évi járulékról.

Az államadósságok után az 1867. ik évi XII. törvények 53. és 54. §-aiban kikötött feltétel alatt és módon elvállalandó évi járulékról, az idézett t. c. cikk 55. §-ában érintett előleges értekezés a magyar korona országainak s a Felsőes többi országainak küldöttségei közt megtartatván, miután az egyezmény, mely e tárgyban a magyar felelős miniszterium és a Felsőes többi országainak miniszteriuma által, ugyanazon törvény 61. és 67. §-ai szerint, egyetértőleg készítettett, országos tanácskozás alá vétetett és országos határozat erejére emeltetett: ez egyezmény a illetőleg országos megállapodás, ö cs. s apostoli kir. Felsőes szentesítésének hozzájárultával, ezennel az ország törvényei közé igttatik, a mint következők:

1. §. 1868. diki évi januárius 1. től kezdve a magyar korona országai az eddigi államadósságok kamatainak fedezéséhez 29.188.000 forintnyi állandó, további változás alá nem eső évi járulékot fizetnek, ebből 11.776.000 forint ércpénzben.

2. §. Egyszermind egyezsileg megállapítottatik, hogy 1868. május 1-ig törvényjavaslat terjesztessék elő alkotmányos tárgyalás végett, mely által a jelenleg létező különféle adóssági czimek lehetőleg kimerítő módon egységes járadékadóssággá változtassanak át, s a pénzügyeknek tokeviszafizetések általi terhelhetése lehetőleg kevesbítettessék. A mi azon adósságczimek tokeviszafizetéseit illeti, melyek természetüknél fogva ily egységes járadékadóssággá átváltoztatásra nem alkalmasak, ezekre nézve törvényesen megállapítandó, hogy a visszafizetésekre megkívántott összegek jövőbeli egységes járadékadóssági kötvények kibocsátása által szerzetessenek évenként be, s hogy az ezen beszerzésből származó teherfölletet a Felsőes többi országai és királyságai vállalkják el, s hozzá a magyar korona országai által évenként egy millió forintnyi állandó összeg fizetessék; ellenben minden, e törlesztések folytán eső kamatoknak, valamint a státusadóssági kamatszelvevények s sorsjátéknyeremények után fizetendő adóknak is a Felsőes többi országai és királyságai javára kell esniük.

A fenebbi, ezüstben járó 150.000 forint által azonban az osztrák általános földhitelintézetet költött s mintegy félévig magyar kincstári uradalmakra kebelezett államjóság kölcsön határozatátik törlesztetni, melyek kamatai a 3. diki §-ban megállapított állandó évjárlékban befoglaltatnak.

A magyar kincstári uradalmaknak ezen bekebelezett kölcsön alóli teljes felszabadítása után tehát ama 150.000 forint, ezüstben járó fizetés megszűnik, s a tervszerű törlesztés vagy az egész kölcsönnek korábbi visszafizetése szerint az évi kamattjárulékról is az államadósságok kölcsön kamatainak Magyarországra eső részéhez képest kevesbített.

A magyarországi állampénztárakban elhelyezett biztosítékokat és letéteményeket annak idején a magyar pénzügyi igazgatás fogja visszafizetni. Az ezekért járó kamatok azonban a 29.188.000 forintnyi állandó évjárlékban befoglaltatnak, s a mennyiben a fizetés Magyarországon történik, ezen összegbe beszámítandók.

3. §. Határozottan megállapítottatik, hogy 1869. január 1. től kezdve a pénzügyi kormányzat vezérelvét a bevételek és szükségletek közti egyensúly helyreállításának kellend képeznie.

Ha mindamellett a magyar korona országai s a Felsőes többi országai és királyságai pénzügyi kormányzatai közül valamelyik oly helyzetbe jutna, hogy szükségleteinek vagy hozzájárulási kötelezettségeinek fedezését a rendes jövedelmi forrásokból kiteremteni nem bírná: akkor az erre megkívántott rendkívüli forrásokról saját hitelére köteles gondoskodni.

4. §. Midőn mindkét fél érdekében s különösen oly szükségletek fedezésére, melyek a practica sanctio értelmében a közös ügyekhez tartoznak, rendkívüli kiadások teendők, s netalán célszerűnek mutatkozik, ezekre az 1867. XII. t. c. cikk 56. és 57. §-ai értelmében a két törvényhozás (birodalmi tanács és országgyűlés) jóváhagyásával új kölcsönt közösen venni fel: ily esetekben a kamatok, és azon esetre, ha a tokeviszafizetés volna kikötve, ez utóbbi is a magyar korona országai s a Felsőes többi országai és királyságai között azon arányban fognak megosztatni, a mely a kölcsön felvételekor a practica sanctio által folyó közös költségeinek fedezéséhez járulásra nézve fennáll.

5. §. (Módosítás után.) Az államjegyekből és váltó pénzügyekből álló s összesen 312.000.000 forintot tevő függő adósság mindkét fél közös jóváállása alá helyezettetik.

Mivel pedig a gmundeni, aussei és halleini sóbányákra bekebelezett 100.000.000 forintnyi zálogjegyek, a melyeknek kamatoztatásához és törlesztéséhez szükséges összegekből a Magyarországra eső évi járulékról az 1. és 2. §-okban megállapított állandó és változatlan összegekben már befoglalva van, oly összefüggésben állanak az államjegyek forgalmával, hogy a zálogjegyek és az államjegyek együttvéve 400 milliót meg nem haladhatnak ugyan, de ezen véghatáron belül a zálogjegyek időnkénti kevesbedése a forgalomban államjegyekkel pótolandó: a két fél jóváállása az államjegyeknek ez

összefüggésből időnként eredhető föbbletérre is kiterjesztetik.

Az államjegyekből és váltó pénzügyekből álló függő adósságnak minden más szaporítása, valamint jövőben a megállapítására (Fundirung) szolgáló rendszabályok, csak a két miniszterium kölcsönös beleegyezésével s a két törvényhozás (birodalmi tanács és országgyűlés) jóváhagyása mellett jöhetnek létre.

6. §. Mind a magyar korona országainak, mind a Felsőes többi országainak tetszésükre hagyatik, államadóssági kamattjárulékat adóssági kötvények törlesztése vagy készpénzbeli toke visszafizetése által csökkenteni. A törlesztett adósságösszeg kamatainak megfelelő összeg az esetben a törlesztő pénzügyi kormányzat hozzájárulási tartozásából levonatnak.

7. §. A mi azon kötelezettségeket illeti, melyek a vasutársulatokat illető, szerződészerű biztosítékokból származnak, ezeket a magyar korona országai és a Felsőes többi országai és királyságai közül azon fél viseli, a melynek területén fekszenek a vasutak, s ennek megfelelőleg azon visszafizetések is, melyek netalán valamely társulattól az eddigelé nyert előlegnek fejében járnak, ugyanazon országokot illetik.

A mindkét fél területén átvágó vasutakra, névszerint a déli, az állam és az építendő kassai-oderbergi vonalakra, továbbá a dunagőzhajózási társaságra vonatkozólag külön egyezmény fog kötöttetni.

8. §. Külön lezárolási bizottság küldetik ki megvizsgálni és megállapítani a központi pénzügyek követeléseit, melyek, az illető feleknek fentartott adóhátralékokat és az előbbi §-ban említett vasutársulatok iránti követeléseket kizárva, az 1867. évi dec. hó utolsó napján már lejárt s még ki nem vett kamatok és toke-visszafizetések fedezésére vannak határozva.

9. §. Mind a magyar korona országai, mind a Felsőes többi országai kötelezik magukat a közös kiadási és államadóssági járulékok fedezésére havi bevételeik egy részletét — mely ezen bevételekhez oly arányban van, mint összes járulékok összege az illető évi kiadási budgetjük fölöslegéhez — minden bóban beszolgáltatni.

Ha a havi részletek ama hozzájárulási tartozás összegét nem érnék fel: kötelezik az említett országok magukat, a különbözetet, bevételeikre való tekintet nélkül, teljesen beszolgáltatni, és pedig oly időközökben, hogy a központi pénzügyi szükséglet fenn ne akadjon.

Ez esetben a közös pénzügyminiszter a magyar korona országainak, s illetőleg a Felsőes többi országainak pénzügyminiszterével kellő egyezményre fog lépni.

Jelen törvény akkor lép életbe, ha tartalma, valamint a közös költségek fedezési aránya iránt létrejött egyezmény s a magyar korona országai és a Felsőes többi országai közt kötendő vám- és kereskedelmi szerződés a Felsőes többi országai és királyságai által is elfogadtatott, s a császári és apostoli királyi Felsőes által az utóbb érintett országokra és királyságokra nézve is szentesítettetik.

Levelezés.

Alsó-Fehérmegye. Nagy-Enyed, deczemb. 10-kén, 1867. — (Folytatása és vége)

Harmadik napon az alispáni kijelölés, miután abból még G. J. magát érdemesített szolgabíró az iránta tanúsított figyelmet szerényen megköszönvén, családja és gazdasága iránti tekintetből magát kihagyatni kívánta — kiegészítetvén — szavazás útján Koródi Sámuel nyert többséget, az értelmiség egy része R. E. érdemesült volt szolgabíró mellett buzgólt, de mintegy 20 szavazattal kisebbségben maradt.

A kis-enyedi járás-szolgabírói állomásra tett kijelölés folytán az első szavazás alkalmával többséget nyert V. E. és Sz. A. közül egyik sem nyert meg az általános többséget; negyed napon ezen állomásra eszközölt szűkebb választás útján Szalánczy Albert választatott meg.

Az ellenőrségre a kijelölés szintén megtörténvén, a jelöltek közül Tóth Miklós, ki ideiglenesen az aljegyzőséget folytatta, s kinek képességéről a megye-bizottmányi gyűlés folyama alatt vitt tolvivósága folytán meggyőződést lehetett szerezni — felkiáltás útján megválasztatott.

Olvastattak több, a megyei hatóságok körlevelei, megkeresései, valamint egyesek kérelmei.

Több hatóságoknak különböző vasútvonalok: nak kiépítése, egy a vasútvonalnak némely pontok: érintése tárgyában a megye-bizottmányhoz intézett megkeresését, egy szakavatott egyénekből kinevezett bizottmánynak adattak át, mely ezek iránt a jövő megye bizottmányi-gyűlésre véleményes indítást tegyen, ezáltal kikerülhetők találtatván azon rögtönzött tárgyalás folytán könnyen előfordulható eset, hogy vagy egy nemzet gazdaságilag a házára nézve káros, vagy kevésbé előnyös vonal más előnyösebbnek rovására, vagy e megjének nyílvános érdeke ellen pártolásban részesüljen.

E történt Sárosmegyének a főbb országos útvonalnak megyei felügyelet alá vétele tárgyában kelt, különben viszhangra talált, megkeresésével is.

Zemplénmegyének a magyar nyelvnek megyei közigazgatási nyelvvül leendő elfogadása iránt kelt ismeretes körirata tudomásul vétetett.

